

Başvuru Numarası : 2022/1962
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/52
Karar Numarası : 2024/1192
Başvuran : L.Z.
Başvuran Vekili : M.F.D.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Balıkesir Geri Gönderme Merkezi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın müvekkiline; bulunduğu Geri Gönderme Merkezinde sınır dışı edileceğine dair asılsız iddialarda bulunulduğu, Merkezde revir imkânlarının sınırlı olması, hastaneye sevk taleplerinin dikkate alınmaması ve talep ettiği ilaçların tarafına verilmemesi sebebiyle kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Müvekkili L.Z. adına iddia ve taleplerde bulunan başvuran, müvekkilinin 9/12/2022 tarihinde kendisini cep telefonundan aradığını ve C. isimli bir personelin müvekkiline “*davayı kaybettin sınır dışı olacaksın*” şeklinde yanlış bilgilendirmede bulunduğunu söyleyerek ülkeyi terk etmesi için üzerinde baskı kurduğunu beyan ettiğini,

b. Müvekkili hakkında sınır dışı kararına karşı Balıkesir İdare Mahkemesinde 2022/... esas no.lu dosya ile 1/12/2022 tarihinde iptal davası açmış olduklarını, davanın derdest olduğunu,

c. Müvekkilinin kendisini 12/8/2022 tarihinde arayarak intihara kalkıştığını söylediğini, merkezde revir imkanlarının sınırlı olduğunu, hastaneye sevk taleplerinin dikkate alınmadığını, talep ettiği ilaçların tarafına temin edilmediğini kendisine beyan ettiğini,

iddia etmektedir.

3. Balıkesir Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Şikâyet edilen personelin başvuranın müvekkili ile herhangi bir görüşme gerçekleştirmediği ve alınan ifadesinde; “*şikâyet konusu gün ve saatte Merkezin B-2 katında başka bir yabancıнын işlemi için bulunduğunu, başvuranın müvekkiliyle görüşme yapmadığını, katta bulunan kişilerin avukatlarından bilgi alamadıkları için toplu halde buldukları yerden devam eden davaları ile ilgili soru sorduklarını, bu kişilere lehlerine bir karar çıkması durumunda Merkez Müdürlüğü tarafından serbest bırakılacaklarının belirtildiğini*” beyan ettiği,

b. Başvuranın müvekkili hakkında 25/11/2022 tarihinde 6458 sayılı Kanun’un ilgili düzenlemesi uyarınca

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

sınır dışı ve idari gözetim kararı alındığı, başvuranın sınır dışı kararına karşı 1/12/2022 tarihinde dava açtığı, 2/12/2022, 8/12/2022 ve 15/12/2022 tarihlerinde de idari gözetim kararına karşı dava açtığı ve davaların İdare lehine sonuçlandığı, başvuranın iddialarına konu görüşmenin yaşandığına ilişkin bir bilgi veya belgeye rastlanılmadığı,

c. Başvuranın müvekkilinin 7/12/2022 tarihinde intihara kalkıştığı, konuyla ilgili tutanak tutulduğu ve olay sonrası hastaneye sevk edildiği, bunun yanında başvuranın müvekkilinin 7/12/2022, 20/12/2022 ve 27/12/2022 tarihlerinde hastaneye götürüldüğü,

belirtmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur..."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. *"Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir." (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Klaas/Almanya, B. No: 15473/89, 22/9/1993, para. 30.) "İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için, her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir." (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161.)*

13. Başvuran tarafından müvekkiline yönelik sınır dışı edileceğine dair yanlış bilgilendirme yapılarak üzerinde baskı kurulduğu iddiasına ilişkin ortaya tanık beyanı, tutanak vb. bir delil ortaya konulamamıştır. Etkili bir soruşturmanın başlatılabilmesi için öncelikle kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerekir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü makul, şüpheden uzak kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir. Ancak bu uygun koşulların tespiti hâlinde etkili bir soruşturma yükümlülüğünün gerekliliğinden bahsedilebilir (Anayasa Mahkemesi (AYM), C.D., B. No: 2013/394, 6/3/2014, para. 28). Ayrıca başvuran, müvekkili adına verilen sınır dışı kararına karşı Balıkesir İdare Mahkemesine dava açtıklarını belirtmiştir. Buradan anlaşıldığı üzere, başvuranın müvekkilinin sınır dışı edildiğine ilişkin söylemin yanlış bir bilgilendirme olmadığı ve baskı unsuru yaratmayacağı değerlendirilmiştir. Bu konuda başvuranın müvekkili hakkında; 25/11/2022 tarihinde 6458 sayılı Kanun'un ilgili düzenlemesi uyarınca sınır dışı ve idari gözetim kararı alındığı, başvuranın sınır dışı kararına karşı 1/12/2022 tarihinde dava açtığı, 2/12/2022, 8/12/2022 ve 15/12/2022 tarihlerinde de idari gözetim kararına karşı dava açtığı ve davaların muhatap lehine sonuçlandığı belirtilmiştir. Bu doğrultuda bahsi geçen personel tarafından başvuranın müvekkili tarafından iddia edildiği şekilde sözlü olarak baskı kurulduğu ve kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin olarak uygun bilgi ve belgelerin Kurumumuza sunulmadığı anlaşılmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

14. *"Göç nedeniyle gözetim altında tutulanlar için hazırlanan bütün gözetim merkezlerinde tıbbi bakım imkanı bulunmalıdır. Bir kısmı geldikleri ülkelerde işkence gören veya başka tür kötü muameleyle maruz kalan iltica başvurusunda bulunanların fiziksel ve psikolojik durumuna özel ilgi gösterilmelidir. Doktora erişim hakkı kapsamında, eğer gözetim altında bulunan kişi isterse, istediği doktor tarafından muayene edilme hakkı da bulunmalıdır; ancak böyle bir ikinci muayenenin ücretini gözetim altında bulunanın ödemesi beklenebilir." (AİÖK, 7. Genel Rapor, (CPT/Inf(97)10), para. 31)*

15. Başvuran tarafından, Merkezde revir imkânlarının sınırlı olduğu, hastaneye sevk taleplerinin dikkate alınmadığı, müvekkilinin talep ettiği ilaçların tarafına temin edilmediğini kendisine beyan ettiği yönünde iddialarda bulunulmuştur. Buna ilişkin olarak başvuranın müvekkilinin 7/12/2022, 20/12/2022 ve 27/12/2022 tarihlerinde hastaneye sevk edildiği belirtilmiş ve bu sevklerle ilişkin ilgili belgeler de Kurumumuza sunulmuştur. Bunun yanında başvuranın müvekkiline muhatap tarafından ihtiyacı olan ilaçların verildiğine dair reçete de Kurumumuza iletilmiştir. Revir imkânlarının sınırlı olduğuna ilişkin iddialar hakkında ise başvuran tarafından yeterli verinin sunulmadığı değerlendirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu iddianın gereği gibi desteklenmediği kanaatine varılmıştır. Sonuç olarak başvuranın müvekkiline, muhatap tarafından kötü muamele teşkil edecek uygulamalarda bulunulmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye